

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Doct. Martini Lvtherii Avgvstiniani Theologi Synceri
Lvcvbrationvm Pars Vna, quas ædidit usq[ue] in annum
præsentem XX. Catalogum earu[m] uersa tibi pagina
indicabit. Alio Tomo, Domino Volente, ...**

Luther, Martin

Basileae, 1520

VD16 L 3411

Condemnatio Doctrinalis Librorvm Martini Lv Lutheri, per quosdam
Magistros nostros Louanieñ. & Colonieñ. facta. Spectabilibvs Et
Praeclarissimis Viris Magistris nostris, Decano & Facultati Theologiae ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34878

CONDEMNATIO DO

CTRINALIS LIBRORVM MARTINI LVI

Lutheri, per quosdam Magistros nostros Louani/
eni, & Colonien, facta.

SPECTABILIBVS ET PRAECLARISSIMIS VI
ris Magistris nostris, Decano & Facultati Theologiae Loua/
nicen, amicus tanquam fratribus E.P. V. amicus
& confrater A. Car. Dertusen.

Spectabiles praclarissimi Magistri nostri, amici charissimi literas uestras. vij. Nouēbris ad me datas. xxvj. eiusdem accepi, quibus plane explicatis, quae sit uobis erga Christum affectio, & quis erga sanctissimam eius fidem zelus. Vidi errores quos ex diuersis scriptis & tractatibus Lutheri sacrae theologiae magistri annotatos, ad me misistis, qui sane tam rudes, ac palpabiles haereses mihi praese ferre uidentur, ut ne discipulus quidem theologiae, ac prima eius limina ingressus, ita labi merito potuisset. Et ex hoc maxime haereticum se probat, quod paratum se profitetur ignem, ac mortem pro illis subire, & omnem contra sapientem, haereticum esse. Taceo causas, quibus de singulis articulis declarari posset, quemadmodum haeresim contineant, ut prolixitatem uitem in re non ambigua nec necessaria: Miror ualde, quod homo tam manifeste, tanquam pertinaciter in fide errans, & suas haereses omni quaque diffundens, impune errare, & alios in perniciosissimos errores trahere impune sinatur. Vos certe bene ac laudabiliter facitis, quod pestiferis hominis dogmatibus (quod in uobis est) obuiam itis, doctrinalis condemnationis antidotum illis opponendo, ne illius errata etiam uos inuoluant, ne uere sitis apud dominum animarum, quae occasione peruersae eius doctrinae pereunt, quemadmodum fieret, nisi eiusdem doctrinae falsitatem ac perniciem censura uestra ac ueritatis manifestatione monstraretis, iuxta illud saluatoris. Qui non est mecum, contra me est, & qui non colligit mecum, spargit. Sed illud in primis prouidere debetis, ut in condemnatione per uos publicanda, nullum uerbum aliter ponatur quam ab ipso autore sit scriptum, ueluti in articulo. Circa uero satisfactionem pro immutare seu mutare, scriptum est, imitare ius diuinum, errore (ut credo) scriptoris, quasi homo ne diuina quidem autoritate fretus tollere posset oblegationem de iure diuino & naturae ortam, nec unquam ualeret dispensatio in uotis, iuramentis, & alijs ex quacumque causa relaxatiua obligationis contractae. Quod manifeste falsum est, & omni ecclesiae constitutioni contrarium. Non scribo nunc plura propter occupationes maximas, deo dominus, ut breuicium dignationibus uestris de his & alijs praesens latius conferre possim. Interea tamen non omitto fidei laboranti succurrere, in his, quae istis malignis temporibus per me fieri a procurari poterunt. Valeant diu felices E. dignitates, & me domino praecibus suis commendare uelint: Ex Papiol. iij. Decembris, An.

M. D. XIX.

Hh ij Vniuer

CONDEMNATIO FACVLTATIS THEOLO
giæ Louaniëñ, aduersus doctrinam
F. Martini Luther.

Niuerſis, & ſingulis has n̄as litteras uifuris, & audituris
 Decan^o, & facultas Sacre Theologie uniuerialis ſtudij Lo
 uaniëñ, cum ſyncera cōmendatione Salutem. Quamuis
 oēs omnino Chriſtiani ad fidei & ſacræ doctrinæ deſenſi
 onem, Chriſto cui nomen dederunt, & cuius ſacramento
 ligantur, ſint aſtricti, ad id tamen obligatiores eſſe conſtat
 quos ſacræ theologie profeſſio ſpeciali^o ſtringit. Iſtos em̄
 oportet eſſe potentes in opere & ſermone, ut per ſacrā do
 ctinā contradicentes redarguant, & pro domo Iſrael ſe murū opponant. Hinc
 eſt, q̄ nos huic dedito pro uiribus ſatiffacere cupientes, Anno ſuperiore librum
 quendam F. Martini Luther, doctoris (ut dicitur) uniuerialitatis Vuittenbergen̄,
 qui prima acie nobis uiſus fuit ſcandalofus, & Chriſti eccleſiæ noxiuſ, curauim
 us, q̄tum in nobis fuit, ne in noſtra uniuerialitate publice uenderetur. Verum
 cum experientia comperiffemus, iſtud adhuc ſatis non eſſe, ſed librum & auto
 rem eius multos habere fautores, & deſenſores, aſſerentes huius libri doctrinā
 uere eſſe Chriſtianam, quorum ſuaſu & autoritate, multi ex ſimpliciorib^o ipm
 librū cupidius amplectūtur, & a ſynceritate quæ in Chriſto eſt, auertuntur. Vi
 ſum eſt nobis neceſſarium noſtram adhibere cenſuram. Itaq; ſupradictum librū
 cōplectentem conclusiones nonaginta quinq; cum ſuis declarationibus & re
 ſponſis ad Sylueſtrum de Prierio, magiſtrum ſacri Palatii. Item ſermonē de pe
 nitentia, Sermonem de excōmunicatione, Sermonem de Indulgentijs, Sermon
 em de preparatione ad Euchariftiam, Itē Andree archidiaconi propoſitiones
 apologeticas, & preceptorium: Poſt exactam & diligentem examinationem,
 cōperimus, preter inſignem detractionem philoſophie, & omnium doctorum
 qui fuerūt ab annis quadringentis, etiā continere aſſertiones multas falſas, ſcā
 dalofas, hereticas, & heretiſim ſapientes, cuiuſmodi ſunt que ſequūtur. Opus bo
 num optime factum, eſt peccatum ueniāle. Item, ex eo q̄ ſancti in omni bono
 opere minus faciunt q̄ debēt, quodq; nullus ſanctorū uixit in hac uita ſine pec
 cato, concludit merita ſanctorum nulla eſſe ſuperflua ſibi, q̄ nobis ocioſis ſuci
 currunt, intendens per hoc manifeſtū facere, q̄ merita ſanctorū nulla ſunt, que
 nobis poſſunt cōmunicari, quin & ſancti in illis opus habēt miſericordia igno
 ſcente. Hec ſimpliciter dixiſſe non ſat erat, ſed hec etiā addit uerba: Et ut aliquā
 do audax ſim, ea que iā dixi proteſtor me nō dubitare, ſed paratus ignē, & mori
 tē ſuſcipere pro illis; & hæreticum aſſeram omnem, qui contra ſapuerit. Item in
 indulgētiæ nihil aliud ſunt q̄ relaxatio pene, arbitrio ſacerdotis, uel canonum pe
 nitentiaſu impoſite, quos tñ etiā ipſe fatet per nō uſum aboſitos. Itē circa ſacra
 mentū penitentiæ errores ſeminat, ut q̄ ſine gratia dei primo remittente culpā,
 nec uoiū remiſſionis querēde, homo habere poteſt. Itē heretica eſt ſentētia, qua
 ſacramenta noue legis gratiā iuſtificantē dare dicunt illis, qui non ponunt obſ
 cem. Alibi hoc etiā explicās de baptiſmo. Circa contritionem iſtud dat conſiliū
 Cōfeſſurus ante oia tecū cogita, quid faceres, ſi nō eſſet preceptū cōſtitendi. Et
 an ſic etiā uelles conſiteri, cōteri, penitere, q̄ ſi te nō ita inuenis, iā ſcito, te nō ex
 amore iuſticie, ſed cōſuetudine, & timore p̄cepti penitere. Itē q̄ fides, qua credi
 tur uerbū Chriſti uerū: Quodcunq; ſolueris &c, magis requirit in abſolutione
 ſacramentali.

sacramentali, q̄ contritio, & ipsa sola satis est, quicquid sit de contritione: Tantū inquit habes, q̄tum credis. Addens, immo esto per impossibile, q̄ confessus nō sit contritus, aut sacerdos non serio sed ioco absoluat, si tñ credat se absolutū, ue rissime est absolutus. Et infra dicit, Quare magis est a confitente requirendū, an credat se absolui, q̄ an sit uere contritus, Itē idē expresse dicit de accessuro ad uenerabile sacramentū eucharistiæ, in sermone de præparatione ad eucharistiā. Improbat etiā modū examinandi conscientiā, contra c. Quem pœni, & canonē consilij generalis, in c. Omnis utriusq; sexus, de pe. & re. Circa confessionē. Nō sunt confitēda oīa mortalia, quia impossibile est, ut oīa mortalia cognoscas, ad impossibile aut nemo obligat. Addēs q̄ solū manifesta mortalia in primitiua ecclesia confitebatur; iuxta illud Apostoli: Manifesta sunt opera carnis. Et de acicidia dicit: Nescio an sit uiciū confitendū, credo q̄ non, quia est, spiritalis defectus, deo soli, qui & solus ibi mederi potest, aperiendus. Itē alibi dicit: Et si non sit necessariū confiteri sacerdoti, si fratrem non excusaueris accusatū, fœdatū falso testimonio oppressum adulatione uel detractiōe, forte contentus, q̄ tu non ea feceris, certe corā deo argueris reus tā impij silentij, & male ociantis linguæ quæ in hanc fratris tui necessitatē tibi data est. Circa uero satisfactionē dicit, q̄ nullā pœnā exigit deus remissa culpa, quā sacerdos possit tollere uel minuere, quia talis pœna secundū diuinā iusticiā debita, nulla est, aut si aliqua sit, non potest ab homine tolli, quia ut inquit, hoc esset mutare ius diuinū. Circa mandata dei dicit, Deus ligat hominē ad impossibile, & q̄ diuino præcepto tenemur ad non habendū fomitē peccati, quē quia habemus, & in hac uita carere nō possumus, semper peccam⁹. Itē, q̄ omnes filij Adæ sunt Idolatra, & infra: Si hoc præceptū seruaremus, nulla esset superbia, i. nulla radix peccati, nullū inicitū peccati ac per hoc nulla peccata essent, sed pax, amor &c. Addens, q̄ non in hac uita sperandū est, ideo semper maneamus peccatores, & huius præcepti transgressores, solo hoc sacrificio salui, q̄ hanc transgressionē, non ignoramus neq; negamus, Itē dicit q̄ uirtutes morales & scientiæ speculatiuæ sunt peccata, & errores in peccatoribus, quia fiunt necessario ex corde malo & nondū sanato per gratiā Et multa alia passim inserit, æque uel magis absurda & erronea. Item uarias propositiones suspectas & periculosas inducit de purgatorio. Ut q̄ anime in purgatorio sine intermissiōe peccāt in eo quod horrent pœnas & querūt requiē: Et ad suas assertiōes erroneas confirmādas, autoritates sacre scripturæ ad sensum peruersum trahit. Similiter & uerba doctorū tā ueterū, q̄ modernorū corrumpit ac peruertit. Propter quæ censemus, librū ipsum, ac oēs & singulos tractatus eius, in quibus hæc, uel horū aliqua continent, dānandos. Ac deinde librū, & tractatus doctrinaliter dānamus, tanquā cōmunitati fidelitū nociuos, uere & sane doctrinæ aduersus, & de medio tollēdos censemus, igniq; cremādos & autorē ipm ad reuocationē, & abiurationē supradictorū cogendum.

IN QVORVM premissorū ueritatis testimonium præsentis literas exinde fieri & per notariū infra scriptū, subsignari mandauimus, sigilliq; ante dictę nostrę facultatis theologię iussimus appensione communiri, Acta fuerūt hæc Louanij, Leodiēsis diocesis, in ecclesia collegiata sancti Petri Louaniēn, in loco capitulari inferiori ibidē: Sub anno a natiuitate Dñi Millesimo quingētesimode/monono, Indictione septima, Mēsis nouēbris die septima inter nonā & decimā horas ante meridiē, Pontificat⁹ sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi, Anno suo septimo.

De mandato dominorū Decani, & aliorū magistrorū nostro
rū dictę facultatis, Ioannes von houe Notarius.

Hh iij

CONDEMNATIO FACVLTATIS THEOLOGICÆ
Colonienſi, aduerſus doctrinam F. Martini Lutherij.

VNIERSIS, & ſingulis has noſtras literas uisuris & audituris, Decanus & facultas ſacræ theologiæ uniuerſalis ſtudiij Coloniienſis cum ſincera cōmendatiōe Salutem. Tameti omnes ubilibet conſiſtētes fideles, ad cōmunis fidei deſenſionem, nedū cū rerum, uetumetiā cū propriæ uitæ diſpendiō teneant, præcipue tñ eos ad id muneris arctius obſtriſtos conſtat, qui p̄ titulo profeſſiōis, ab eccleſia ad id præ ceteris deputati, eſtimant ſacrę theologiæ magiſtri, quorū (ut ſcriptura ait) uniuſcuuſq; enſis ſuper femur eius eſſe debet, propter timores nocturnos, errores, & hereſes, quos procurante uniuerſorum zizaniorum ſatore diabolo, ſtudio prauorum, p̄ſeudoꝝ catholicorum in eccleſia per tempora dormiētibus hominibus contingit pullulare. Cum itaq; ante aliquot hos dies, uenerandi, eruditiffimiq; dñi, Decanus, & facultas ſacraſſimæ theologiæ inſignis ſtudiij Louanicenſis, confratres noſtri, fidei zelo ſuccenſi, per p̄priū ſuum nunciū ſacrę Theologiæ Baccalariū, librū quendā, ſub titulo cuiuſdam fratris Martini Luther impreſſum, ad nos trāſmiferint, expetierintq; quatenus charitatis debito, eūdem librū, quē multorū Chriſtifiſdeliū aures grauiter offendiſſe accepiffent, quod noua, inſolita, inaudita & noxia quædā dogmata, in fide erronea lectoribus ingereret, pluſtrare, & examinare digneremur; atq; ſi ita mereretur, reprobationis noſtræ cenſurā doctrinaliter adhiberemus: Nos tam ſanctis deſyderijs, iuſtiſq; precibus confratrum noſtrorum merito inclinati, præmemoratum librum, quadringentas & octuaginta octo paginas in ſe, iuxta numerū illis impreſſum cōtinentē, uiſendū, reuiſendūq; nonnullis ex gremio noſtro magiſtris cōmiſimus. Et quoniā poſt illorū examentalē eum palā conperimus, qui quo ad tractatus, & materias per fratrem Martinū Luther editas, atq; in lucem (ut fertur) datas, uarios in fide & moribus errores, alienaq; a ſanctis doctoribus dogmata contineret, & ſpeciatiū, ſancta uiteq; eterne meritoria, humana opera infamet, & reatū eis iniſciat, quaſi ſine culpa fieri nō poſſint, ſacras ſcripturas ſanctorūq; patrū ſententias peruertens, in ſenſum pernicioſum cōtorqueat, Penitentię ſacramentū, dogmatibus pernicioſis annullet, circa contritiōē ſcādaloſos errores inducendo: Circa confeſſionē cōtra uniuerſalis eccleſiæ ueterē doctrinā peruerſa cōſilia ingerēdo: Omnē ſatiſſactionē mortali culpe remiſſe debetā caſſando, cū deus (ut ait ip̄e, cui mortālē culpā ſemp̄ etiā & meritā penā remittat: Theſaurū indulgentiarū, quas non ſolū ab olim patrū decreta, ſed etiā ſacra approbauerūt concilia, ex friuolis irrationabilibus fundamentis, per propoſitiones in ſanctos & in ſanctorū merita impias, & blaſphemias pertinaciter annulet. Circa penas purgatoriij, & ſtatū aīarum poſt hāc uitam ex uanis motiuis, ab hominabiles errores diſſeminet, utpote q̄ in purgatorio nulla anima quippiam promortalibus patiat, ſed duntaxat pro uenialibus patiat peccatis, q̄ anīme in purgatorio deū uicioſe culpabiliterq; diligāt, ac ſine intermiſſiōe illic peccent, & que ſua ſunt querentes, pluſq; diuine uoluntatis impletionē, quod (ut ip̄e inquit) eſt cōtra charitatē, q̄ mortui fere non minus q̄ uiui in ſtatu ſint merendi uitā eternā, Item cōtra priuilegiū, & primatū Rhomane eccleſiæ ſupra eccleſias ceteras per orbem, erroneas aſſertiones, ab olim pro hæreticis condēnatas, auri,

ras, attribū Christi fidelium refricet, & ingerat. Sedem Apostolicā irreuerēter, palam, & scandalose taxet. Autoritatē summi Pontificis impudenter attenuet, utpote qui solam penam canonicā seu arbitrariā, nullā autē penam secundū diuinā iusticiā peccatis debitā, diuinitus sibi data potestate remittere possit; Cū (ut ait ipse) tales penas remittere, esset diuinum ius mutare, mādatū dei irriētū facere & in deū impijssimū aduersariū esse, in numeracq; alia scādaloſa hīs non absimilia, immo grauiora, & perniciosiora in se habeat. Quocirca nuper die martis penultima mensis Augusti, super hoc legitime omnes, & singuli cōuocati, in cōgregatione nostra publica more solito, in conuentu fratrum p̄dicatorū, seruata & habita, matura p̄ſculatione p̄missa, cōcorditer censuimus, & doctrinaliter iudicauimus, p̄fatū librū tantis scādalis, errorib⁹ heresibusq; ab olim dānatis, refertū tanquā cōmunitati fidelium noxiū, iure de medio tollēdū, usū ei⁹ inhibēdū supprimēdū, & per eos ad quos id spectare dinoscit, igni publice cremādū; Autorem etiā eius merito ad reuocationem publicā compellendū. In quorū omnium robur, ac fidele testimoniū, hāc nostram sententiā per notarium nostrū iuratū p̄dicto libro ascribi, & sigilli facultatis nostre (quemadmodum & has nostras literas) iussimus appensione cōmuni. Datum & actum Colonie Anno salutis Christiane supra millesimum quingentesimū decimo nono, penultima die mensis Augusti.

Per me Henricum de Vorda de Colonia notarium publicum, Et supra dicti generalis studij Colonienſis Bedellum iuratum.

ORNATISSIMO VIRO D. CHRISTOPHORO
Blanco. l. V. Licentiaro, suo in
Christo Salutem.

MITTO ad te, vir ornatissime, damnatores doctrinales Lutherianæ doctrinæ, nempe, Louaniē Colonienq; Theologos. Quorū infelici studio, si dixerō, me non moueri, magno meam conscientiam confecero mendacio. Nam ea, quæ in Reuchlinum cogitauerunt dixæ eadem p̄ cæteris Vniuersitates, casui aut temporali hominū cuidā facto dedī, aut ad summum humanæ cōditioni, qua necesse est, ut pro uerbis dicit, semel insanire omnes, quibus magnam ignominiam sibi pepererūt, uniuersum nomen Theologicum, summo ludibrio exposuerunt, omnibusq; uniuersitatibus irrecuperabilē fidei, & autoritatis, & opiniois iacturam, thesaurisarunt. At postq; uideo eos hoc malo suo nō solū nihil eruditos, sed etiā i peiora lapsos, hoc (siue p̄ refartēda gloria, siue p̄ excitāda maiore tragœdiā,) conari, ut etiā exp̄ſas diuinæ scripturæ sententiā immo suas proprias dānent, aliud suspicari nō possum nisi irā dei peruenisse su

Respōsio Lutheriana ad supra dictas cōdenatiōes.

Coloniē uniuersitas omnibus uniuersis iacturā fecit.

Hh iij per

per eos in finē, ut Apostolus de Iudæis ait. quo timore motus, tanq̄ desperatos & deploratos cogor miserari, ob totius Christiani populi periculum, quē neces-
 se est, hos infelices Magistros ubiq̄ habere duces uitæ. Dicit̄ Euangeliū Chri-
 sti, apud Turcas nō licere prædicari: At si istis doctrinalibus damnatoribus, sua
 fiducia, & tanto arrogantia bulla constiterit, quæ tyrānis Turcarū poterit ei cō-
 ferri: Nā quid causæ quæso afferunt in hac condēnatione mei, qui tā densis scri-
 pturis mea munui: Aut quid spirat hæc damnatio, nisi bullā fiduciæ superbissi-
 mæ, istā: Nos sumus Magistri nostri eximij, & almæ uniuersitatis Theologi,
 quicquid dixerimus, Euangeliū est: Quicquid dānauerimus, hæresis est. Si iste
 est modus dānandi, statuendū, docēdi, quin extinctis Euangelio, & scriptura
 tota, Louaniū aut Coloniam inuis audituri, quid Magistri nostri, uel per febrē
 diuinent, aut exemplo Turcæ, pro utroq̄ testamento, nouum quendam Alko-
 ranum nobis cōdant: Quis em̄ potest uel fingere, quid profit scriptura diuina,
 si magistris nostris sine ea loquentibus, necesse est credere? Quare magis mo-
 ueor, Antichristum, aut regnare, aut prope diem regnaturū, dū homines isti in-
 cipiunt se extollere super uerbum dei, quando eam insaniam, nullus unq̄ hære-
 ticus præsumpsit, nec eo tempore ausus fuit diabolus, ut sine uerbo dei, in ec-
 clesia quid moliretur, quod hodie, tum pontifices, tum Magistri nostri tāta sibi
 tyrannide usurpant, (sed sub nomine Ecclesiæ sanctæ, nunc Romanæ, nunc ca-
 tholicæ, nūc repræsentatiuæ, nunc doctrinalis) ut si quis neget, recte ab eis, imo
 diuinitus factum, mox sexcentis hæreseon nominibus damnatū, utriq̄ igni, isti
 & futuro deuoueant. Nec sic tamen ulq̄ apparent, qui surgant & teneant dñm
 (ut Esaias ait) & uel sanguineis lachrymis, hæc horrenda portenta iræ diuinæ
 mitigent. Ego qui in Eccium Eccianoscq̄ paraueram impetum spirit⁹ mei, hac
 misera damnataq̄ damnatione mei, sic fractus mutatusq̄ sum, ut flere magis li-
 beat, q̄ quicq̄ scribere, iam non glorior de lucro persecutiōis, Humanas teme-
 ritates arbitrabar esse, quæ diuina ira est, & tāta ira, ut nō modo ei⁹ magnitudo
 & multitudo nō cognoscat, sed & p̄ gratia, & misericordia (heu miseros huius
 seculi filios Adam) pertinacissime uiolentissimeq̄, per multorū mortē & perdi-
 tionem iactetur celebreturq̄. O merces digna ingratitude nostra. Hæc tamē
 sic dixerim, tanq̄ reuera Louaniēn, & Colonien, Theologorum ista sit cōdem-
 natio, tū & epistola Cardinalis Derthusiensis, quicquid id hoīs est. Nā subolet
 meo naso nonnulla sycophantia, & ut loquunt, uehemens suspicio Cardinalē
 hūc esse p̄sonatū, nō q̄ uelim Cardineo pileo tribuere aliquid aliēnū homini, i.
 ueritatē dei, sed quod phrasis ista, quoduis aliud respiciat q̄ Cardinalē: nec dū sa-
 tis scio, an credendū sit, usq̄ Theologos esse, qui adeo desipiant, ut nec decori,
 nec rerū, nec uerborū nullā rationē habeāt. Deinde nudis uerbis dānent, quæcūq̄
 libitū fuerit, p̄sertim cū certior factus sim literis, inde ad me datis, non oīm de fa-
 cultate Louaniēn cōsensu, istā dānationē esse natā. Ut ut se habet res respōdēdū
 est, ac primo fiducia p̄nunciādi Mḡris nostris siue ueris, siue p̄sonatis adimēda
 ostēdēdūq̄, q̄tis opus sit firmamētis, ut credat̄ ijs qui raro p̄nunciauerūt bene-
 frequenter aut ac uere sp̄, pronūciauerunt male, ut desinant putare, suas dānati-
 ones fuisse in materia naturali, quæ potius in cōtingenti, ac frequētius in remo-
 ta fuerunt, ut & ego aliquid eorū usurpē. Quin cū semel malus, semper p̄sumat
 mal⁹, iuxta iuris regulā, nusq̄, nūq̄ in nulla re credēdū erit Mḡris n̄ris q̄busli-
 bet, quorū iudiciū constat iā a multis annis fuisse nō modo incōstās & p̄ceps,
 sed & erroneū, hereticū, temerarium & cecum, cui nemo debeat fidere tuto, nisi
 quem

Colonienſes
dānant sine
ſcripturę pro-
batione.

Louaniēn &
Colonienſes uo-
lunt audiri ut
euangelium.

quem deus iratus operationibus erroris mandet illud. In cuius rei fidem exempla sunt inuocanda.

Nonne Vuilhelmus Occam, Scholasticorum doctorum sine dubio princeps & ingeniosissimus, reprobatus, dānatus, excōmunicatus extra omnes synagogas præsertim Parrhisiensium, factus, indignissimus erat, tum pontificum tū Theologorum plurimorum iudicio, qui legeretur? At quæ inconstantia, ut dānatū hodie sinant Parrhisijs & in melioribus scholis regnare? Aut quare hūc non adiudicāt igni dānatores doctrinales? cur placet falsitas, quæ olim displicuit? An Magistri nostri sese nō fieri a ueritate æterna, sed facere ueritatē p̄ tempore forte præsumunt? sicut olim Romani deorum colēdorum arbitrium sibi arrogauerunt.

Occam olim reprobatus nunc ut ueridicus regnat.

Deinde, quot articulos schola Parrhisiensium, damnauit, quos denuo renouauit, & pro uerissimis defendit? Aut quos nescit, in quā fabulā abierint articuli Parrhisiensium dicentibus Anglis, nō trāseunt mare: Italis, nec mōtes: Germanis, nec Rhēnū: sicut beati Tho. autoritatē, non exire septa monastica p̄dicatorū, nec in illis ipsi satis tutā. Quis ergo Articulos hos damnationis Louaniensium & Colonienſium toties ante hac errantium, non rideat, nudos inermesq; audere etiam Albim transire?

Articuli parisienses in fabulā abierunt.

Ioannis Pici Mirādulani Comitis Cōclusiōes, quanto (dei fidē) tumultu dānatæ sunt, tantum ut Magistri nostri eximij rectos esse suos errores statuerent. Quas tñ quis est hodie fere, q̄ nō miret? nisi forte senes aliqui sophistæ in angulo rabiosa silētia rodētes, q̄s tñ cognita ueritate, q̄tūlibet p̄tinaces, nullū doctrinalis dānator censet hæreticos, temerarios, falsos. nec ipsi simili exemplo metuunt ne denuo impingant in eandem ueritatem.

Pici Confessio olim dānata, hodie admittunt.

Laurētius Vallensis, primitiuae Ecclesiæ (meo iudicio) uel reliqua scintilla, uel uis fomes, cui Theologorum & pontificum nō est extinguedū uisus? qui uir ab ijs etiā criminat̄ idoctissim⁹, q̄ nō uno mō idigni fuissent, ei matulā porrigere, cū interim Chrysopalli seu uitra aut potius glacialia nugamēta illorū, libris huius cōpata, mera nausea sit. At nūc Laurētius is est, & quotidie magis fit, cui nec Italia, nec uniuersa Ecclesia multis seculis similit̄ habuit, nō mō in oī disciplinarū genere, (qd̄ nullus adhuc p̄stitit Mḡr n̄r eximius) sed & cōstātia & zelo fidei Christianæ nō ficto: Quid hic p̄mouit, non mō doctrinaliū dānatorū, sed & autentici corū autētica dānatio, nisi q̄ sese irrisit & hunc magis glorificauit?

Vallensis theologorum uis fomes.

Laurētij Vallensis laus.

Post hos Ioānes Reuchlin, in q̄ dephēsi sunt Theologi quinque uniuersitatū (deo disponēte) quid sapiāt, qd̄ cernant, qd̄ quærāt doctrinales dānatores. Nec obscurū est Louaniensium & Colonienſium cōscientia hui⁹ ignominie agitatos, quā ex Reuchlino acceperunt, noua hac fabula in Luthero quærere redēptionē glorię ut qui in illo fuerunt damnatores autentici, non doctrinales tñ, exurentes eius libellos, nunc re pessime gesta non nihil fracti, cum nec doctrinales nec autentici manserint, ficta humilitate tantummodo doctrinales se simulant, sperantes se euasuros quoq; autenticos, faciunt autem hac crassa uafritia, & infelicit̄ in staurata gloria, ut deinceps facilius sim accessurus, pio simpliciq; laico, damnate aut pbate, q̄ uniuersis talib⁹ Magistris nostris Louaniensium & Colonienſium, etiā signo uniuersali in unum collectis, personaliter, simpliciter, & materialiter supponentibus, ampliatis, restrictis, appellatis, expositis & resolutis. Absit a me, ut eorum damnationem uel flocci faciam, ut qui non semel tam pertinaces inuenti sunt, publicique hostes ueritatis, & innoxij libelli exustores, denique præualuit, ut per misericordiam dei orta luce ueritatis, ludæisque dimissis acceptisque gentibus, uulgus ciuium artificum, & quo qui sunt, a Magistro

In Io. Reuchlino, v. uniuersitates se indoctas prodiderunt.

Simplex laico melius iudicat Colonienſibus & Louaniensibus

Magistrorūq; istorum studijs remotiores, rectius & certius de Christiana re iudicent, q̄ theologū doctrinales damnatores, diuiseritq; dominus iterū, ut nō populus, populus sit; Israel, Israel non sit; non Theologi Theologi sint, pōtiffices pontiffices nō sint, sinatq; illos nomine inflari uanissimo, hos re gaudere plenissima, atq; ita uideamus fieri ad oculū, immo & ad tactum; nec tamen adhuc deū timent ferreae ceruicis, & aerea frontis Magistri nostri eximij, populus miserabilis & lachrymis dignus.

Omitto hic Vuesaliā, Fabrū Stapuleñ. & arietē illum harentē cornibus in uestris p̄ribus Erasmus, & multos p̄ter hos alios. Quid em̄ usq; natū est p̄stantis ingenij & eruditionis, quod nō statim sit petitū ignauis istis fucis? sicut scriptū est, Esca eius electa, item de eodem Behemoth Job. xli. oculi eius sicut palpebre diluculi, omne sublime uidet, & illud Prouerbij, summa petit lit̄or.

Iam lustret historias qui uolet, & referat si potest, esse unū aliquando istis Magistris superatum per arma dei, & doctrinam sanam, quibus Paulus p̄cepit de lit̄ui munitiones & altitudines, extollentes se, aduersus scientiā dei. Si in q̄ unū possunt ostendere, permittam eis ut inuersa dialectica, ex una singulari inducāt uniuersalem, ex uno die calido, faciant æstatē; concludantq; semel uicimus per scripturam, ergo nunq̄ erramus. etiam si incipiant a Concilio Constantiensī, quo seculo, maxime tyrannifauit autoritas inquisitorū & magistrorum; Nunq̄ ratione uel autoritate, sed sensu capitis & opinionū suarum egerūt, aut ad summum, decretis humanitus statutis, ut omnibus palā sit, infelices hos homines, non iudicio, sed mera temeritate p̄cipites ferri, nec offendi fallitate, sed uri nouitate, quam tamē postea residente paulatim furore, agnoscut & ipsi uerā fuisse.

Ioannem Hus & Hieron. quō uicti sint constat. Ioannem Hus & Hierony. de Praga, qua ratione superauerint Cōstantien. concilio, ut taceam epistolam Pogghj Florentini, deinde robustissimam famā, quam nec oēs pontiffices, nec omnes uniuersitates sedare, queant etiā inter ip̄os magistros nostros priuatim confabulantes, satis constat & conuenit.

Timeat Magistri nostri ueritatis opp̄ressores. His exemplis abunde monstrari puto, q̄to sit opus timore Magistris damnatoribus, & q̄ anxie conandū sit eis, ut iudicia dei terribilia & mirabilia, nō sint longe a facie eorum, quod de impijs scribitur, p̄sertim cum toties uideant sese scdissime impegisse, & ueritatem oppressisse, ne tandem pro sua temeritate & impietate, Antichristi Apostoli censeantur. Vehementer aut̄ admiror Louanien. & Colonien. Theologos, qui p̄ omnium uniuersitatum Theologis, primū semper in aciem temeritatis descendunt, his exemplis non pudefieri, & omnes alios homines adeo insensatos st̄pites iudicare, ut non cogitent, suam inscitiam & temeritatē, toties deprehensam, palamq; traductam, adeo grauer ubiq; sc̄tere, ut nullis uniuersitatibus q̄tumlibet paruis, minus autoritatis & opinōis reliquū sit, sed (ut dixi) ira dei hæc est, qui cecitate & amentia eos percussit, sicut cor Pharaonis indurauit & aggrauauit.

Sed singamus optime Christophore, Magistrorū eximiorum iudicia omnia hucusq; fuisse sana, integra, & diuinis literis firmata, seponamusq; interim a cōspectu nostro insignem fiduciam & audaciam, seu temeritatē, qua hucusq; magis latrocinati sunt, q̄ eruditione & grauitate probati inuētī. Ad meam causam ueniamus; Vbi si me errasse deprehendissent, poterant duplici uia, aut Charitatis aut iuris Christiani mecum agere; Charitatis erat, si editā schedula, populis in hunc modum persuasissent; Nolite offendi fratres scriptis Lutherinis, multa disputauit, quædam forte acutius dixit, q̄ omnium sensus capiant; habet etiā diuina scriptura suos piculosos locos, q̄to magis hominis scriptura; Hanc in q̄ charitatis,

Colonien. nō egerunt cum Luthero secū dū charitatē nec secundū euangelium.

Charitatis, immo naturalis iuris regulam sine dubio tulerent a me sibi seruari in simili euentu, quod & facerem ego, si istorum ritu pararem non tam doctrinam quæ nomen alicuius publice insectari: Neque enim ego ullum unquam nominari, quoties dogmata sum insectatus: Quare & mihi non nocuissent nec ueritati, omnibus autem optime profuissent, sibi quæ ipsis gloriam & amorem tam dei quam hominum obtinuissent. At nunc quis non odiat hos Magistros populorum, qui alios docent, seipsum non docent, & prouerbum euangelicum in se ostendunt, Medice cura te ipsum, dum magis animi morbo quam iudicio per præceptum utunt, in præuaricationem charitatis & iuris naturalis. Et iuxta Euangelium, festucam in oculo meo obseruant, trabe sua neglecta: & glutientes camelum, colant culicem. Quis autem scripsit, dixit ue unquam tam sincere, quod insidijs inuidorum non patuerit ad deprauationem? Si talem scripturis sanctis legendis afferant furorem, quæ syllaba in eis non erit hæretica? An hoc discunt Magistri nostri, tot annis, tot sumptibus, tot curis Louaniæ & Coloniae, ut in alienis libellis ingeniosi fiant calumniatores? & ubi locus non est calumniæ uolenti deprauatores? Putas quid & ego possem in eorum dialectica, philosophia, theologia id est laruis humanorum phantasmatum, si eodem ingenio utar uel decima parte? Aut quæ irata meretrix, non etiã superet hac arte Magistros eximios nostros. Vide ergo, cum eorum dialectica, philosophia & Theologia scateat erroribus, immo quedam errorum lerna sint, quæ equi quam amantes sunt inuicem interpretes. Adeo, ut impiissimi Aristotelis publici ueritatis uel ex professo hostis sententias quamlibet Christo aduersarias, nunquam non officiosissimo interpretamento honestent, etiam Christum ante nudatum ad ignominiam, & omnia eius altaria quam hunc gentilem animarum carnificem, turpitudinem quam eius non penitus impurpurat & inaurant. Et me Christianum fratrem, per imprudentiam meam, & alienam uim, in publicum tractum sic tractant, ut non modo non uestiant sicuti nudus sum, sed id potius agant, ubi optime sum etiã armatus, & munitus, denudet, & turpitudinem meam reuelent doctrinalitatibus suis subtilissimis.

Colonieses
discunt calum-
nias.

Aristoteles
honestatur a
magistris nos-
cum christi ig-
nominia.

Hæc de charitate, iam iuris uia fuisset, ut iuxta Christi præceptum prius fratrem peccantem, etiã si pertinaciam indicassem, cum sint duodecim hore diei, monuissent priuatis literis, sicut Reuchlino fecerunt, ut me ipsum, uel explicarem, uel emendarem, uel pertinaciam ponerem. Hoc sine dubio & a me sibi fieri uoluissent, ubi si non audissem tum euangelicis mandatis obtemperantes, fecissent quæ sequuntur. At nunc, neque deum, neque hominem ueriti, audet sese iactare zelo fidei, in me ferri, quasi possibile sit credi, spiritum sanctum suis contempторibus adesse, quæ potius formidare debuerunt, ne zelum istum inobedientie & peccati, sibi a blasphemantibus tribui tandem non paterent. Mirum uero ac nouum Theologorum genus nos sumus, quæ ea, quæ dei sunt curare non ante presumimus, quam irritato deo in omnibus suis præceptis, pro quibus tamem meritis, nescio quot nobis aureolas in caelo ipsi promittimus, & magna bucca zelum fidei apud homines iactamus. Missam sacrificaturi, aut aliquid lecturi acturiue, peccata confitemur, & deum placamus, ueritatem dei defensuri, ubi maxime opus est deo placato & propitio, deum iritam, immo irridemus. Quare nihil, mirum si Magistri isti miserissimi, sic me uideantur uelle curare, ut ille qui cum fratrem e limo traheret, altius immergit & suffocauit. Hoc more nostra secula digna sunt ut iuxta Micheam, frater fratrem ad mortem uenetur, & obsequium se prestat deo arbitretur, qui contemptis primum dei præceptis, pauperem rheti suo immolarit. In hæc tam portentosa crimina, nullus est zelus Louanien. Colonien. Hic nullus Cardinalis Derthusensis, nulla Rhoma, nullus usque do-

Monitio christi-
ana non ob-
seruata est.

Magistri nos-
tri aureolam
sibi promittunt
in caelo.

ctinalis

Strinalis damnator, sed laudatur hic peccator in defyderijs suis, & impius benedicatur, Sed sine iudicium iræ dei sic urget.

Louaniēn pa
pe libellū cō
culcant.
Sed donemus & hanc iniuriam & iniquitatē Magistris nostris; Sanctissimus Dominus Leo Papa, quid peccauit in Louaniēn, & Coloniēn, damnatores, ut libellum suo nomini dicatum, suis pedibus oblatū, suum iudicium expectantē, anhelantes isti Magistri, e manibus eius raperent, & suo stulto zelo subijcerēt. An uolunt occulto morsu S. suam arguere ignauia, inscitia, negligētia, immo impietatis in deum & Ecclesiam? An soli & primi mortaliū in toto mūdo sunt Louaniēn & Coloniēn? Verum, ego longe stultissimus, qui id uenialis peccati licere Magistris nostris eximijs doctrinalibus miror. Quid hominem pontificem uereantur, qui uniuersis dei mandatis conculcatis, in proximū infantunt? Sat est, si uerbotenus & specietenus, deū & pontificem hominem honorent, & sub titulo zeli diuina & humana omnia prophanent, ad laudem dei, & honorē sanctæ sedis Apostolicæ, & defensionem sacre Theologiæ & philosophiæ.

Verū satis hæc de culpa temeritatis, nunc inscitia (sapientiam uolui dicere) uideamus.

Lutherus in/
signiter detra
hit philoso/
phiæ.
Capitulum primum est: Insignem philosophiæ detractionem contineri in libris meis: Vides hic zeli fontē? Nempe, ne lucrū facultatis aresceret, sine dubio, uel toti libro, uel multis partibus esset, si hoc ulcus non tetigissem. Respōdeo tamen Magistris nostris eximijs, nō Lutherum, sed Louaniēn & Coloniēn esse detractores philosophiæ. Expectas ut probē dicta? non oportet, nā sicut hi Theologi omnia solum dicunt, & omnia dānant, & nihil probant, ita uerisimile est non passuros esse probationem contradictoris, qui omnia eadem mensura metiri uolent. Sufficit em̄, hic muliercularū more cōtradictionis tm̄ uerbis contendere; est, Non: Est, Non: Ita, Non ita: Sic, non sic: uos erratis, nō erro. ne statuta & morem Magistrorum præuaricemur, tamen de favore & licentia dominorum spectabilium Decanorum & Magistrorum nostrorum speciali prius petita & obtenta, breuiter p̄bo q̄d dixi. Eos ego arbitror philosophiæ detractores esse, nocētes, tū pueris, tū senib⁹ & uniuersæ ecclīæ, q̄ hoc philosophiā appellāt q̄d philosophiā nō est; & sub nomine philosophiæ, optimas adolescentiū aīas, suis somnijs & erroribus occupant & perdunt, cū aut̄ præter Aristotelem nihil tradant (in quo uere nihil est philosophiæ) tum ipsum nunq̄ intelligant, assutis ei suis diuinationibus, pro ueris interpretationibus, & tamen philosophos sese iactent, quid possunt in philosophiam atrocius committere? Quod si negēt, obijcerem eis, ut in testimonium suæ philosophiæ, procemium physicorum (quod adhuc nullus eorum intellexit) aut posteriorum, aut metaphysicæ, nobis interpretarentur, ad germanum Aristotelis sensum. Sed metuo, ne denuo coacta saccultate damnant Lutherum, iterum nudis doctrinalibus, autenticis uerbis, dicentes: Lutherus detraxit Magistris nostris, negās eos esse philosophos, & procemia librorum Aristotelis scire. Nam postq̄ hanc artem apprehenderunt, ut non nisi Damnamus dicant, nec sint obstricti ad reddendam rationem, quo pluribus ego probaui, eo plura illis damnanda obtulero.

Est & Luthe
r philosoph
& scholastic
Credatis aut̄ fortiter Magistri nostri eximij, Luthero esse notam philosophiā & Theologiam uestrā, in qua non pessimo ingenio, nec ultima sp̄cordia uersatus sit plus duodecim annis, interq̄ synpalestritas uestros ueritus, nō mihi persuadebitis, philosophiam esse garrulitatem illam de materia, motu, infinito, loco, uacuo, tempore, quæ fere in Aristotele sola discimus, talia quæ nec intellectū nec affectū, nec cōmunes hominū mores quicq̄ iuuent, tantū contentionibus ferendis

ferendis seruandisque idonea: quod si maxime quid ualere, tot tamen opinio-
nibus confusa sunt, ut quo quis certius aliquod sequi proposuerit, hoc incerti-
or feratur, & faces Euboicas sectetur, & sero tandem cum Protheo sibi fuisse
negotium pœniteat, has procellas uos philosophiam dicitis Magistri nostri.
Sat erat iuuentutem Christianam, tanq̃ in barbara Aegypto seruientem, hæc
ideo discere, ut cum tyrannis suis loqui possit, nō probare, donec liberetur, sic
ego adolescentes instituire soleo.

Scio iam dudum, mi Christophore, te ridere hos egregios damnatores do-
ctrinales, & illud festiuum tuum tecum murmurare: Cum talibus doctoribus
ausim & ego congedi. Sic enim soles titulares istas Bullas nihil non sibi arro-
gantes fallere. Verum positis salibus, quibus digni sunt, pro eis potius mecum
dole, qui sub his tyrannis ingenia optima profuturæ coguntur. Nam, quod si
ne causis adiectis mea damnarunt, nemo est omnium, qui nō damnet & rideat: Vere oēs sa-
ne mētis hęc
cōdenationē
friuolā iudi-
cant.

at: qua friuola & temeraria damnatione non parum probationis meis libellis
adiecerunt, præsertim apud eos, qui non penitus sunt cautes & stīpites.
Suspicio tamen eos prudentissimo consilio noluisse aliquid probare, aut ra-
tionem ullius reddere, quod memores quid pmouissent Coloniaē, in Reuch-
lin Iuristam, & quo impetu eorum insulsiſsimam farraginem disiecessit, timu-
erunt ne & ipsi in cornutum & unguatum bouem impingerent, multo atro-
cius scaturum, cum scirent me Theologum, & suarum lamiarum non im-
peritum, mea sic munisse, ut conuelli feliciter posse desperarent, & tamen sal-
ua permanere non ferrent.

Atq; id nimirum est, ubi magno hiatu ordientes epistolā suam, fastu plusq̃
Peripatetico iactant, sese esse uiros sexaginta ex fortissimis Israel, qui ambiunt
lectulum Salomonis, quorum cuiusq; gladius super femur suum ppter timo-
res nocturnos, ad quos præcipue pertineat per sacram scripturam fidem tueri,
& errores extirpare: postea, ubi operi accinguntur, & iam Spectatores auidi cir-
cūspiciunt, ubi nam rutillet gladius femoris uersatilis, aut scriptura sancta ful-
minet, audiunt aliud nihil, q̃ uerbum hoc primæ coniugationis: Damnamus
doctrinaliter, Crepitum scilicet siculni idoli: Et impletum est illud Salomonis
proverbium, uentus & nubes & pluuia non sequens, uir promissa nō complēs:
quis tam morio, qui pueriles has Magistrorum ineptias nō rideat? Velim do-
ceri ab his Magistris nostris eximij, an gladius femoris, & scriptura sancta Lo-
uanij & Coloniae uerso rerum ordine idem sint, quod uerbum, Damnamus, &
aduerbium doctrinaliter.

Coloniaē, tu
enī fidē suā
egregia eru-
ditione.

Vos itaq; compello Magistri nostri eximij Louaniē, Coloniaē, agite quod
promittitis, per sacram scripturam tuemini fidem, per femoris gladium pellite
nocturnos timores: Cur promittitis quod non impletis: cur iactatis quod non
præstatis? An distinguitis, ut promittere, ad publicam schedulam condemna-
tionis, implere, ad angulum secretum coactæ facultatis pertineat: utq; noctur-
nos timores triumphandi publice prouocetis, prouocatis autem & aduen-
tantibus, tenebrosam angulum effœminati petatis. An illud Horatij uobis oc-
cini placet,

Nec sic incipias, ut scriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priamæ cantabo & nobile bellum.

Quid feret hic tanto dignum promissor hiatu: scilicet fumum ex fulgore, non
ex fumo dare lucem cogitatis, & imagine Moab maior est præsumptio uestra
q̃ fortitudo, concipientes ardorem & parientes stipulam, ut Esaias dicit.

Loua. & Co-
lo. plus psu-
munt q̃ ual-
lent.

Li lam si

Iam si quæras, quid sit lectus Salomonis, qui fortes Israel, quid timor nocturnus, quid femur, quid ambire lectum, ea felicitate differant, uerbumque dei tractabunt, ut malles eos non minus esse mutos ad differendum, quam sunt ad sua probandum. Quæ enim eruditione, fide, dexteritate hunc locum scripturæ, huic aptauerunt proposito, eadem sine dubio mea confutassent, & sua probassent, id quod non ignorabant, ideoque non audebant, quantacumque temeritate agerentur; tanti momenti est, quod Ecclesiasticus ait, semper præsumit sæua & perturbata conscientia.

**Eccius elegit
Colonienſi, in
iudices.**

Hi sunt Magistri nostri, hos Eccius Lipsiæ iudices rerum sacrarum urgebat eligi, alioqui non disputaturus, quorum incertiam & temeritatē haud ignorās, non frustra cunctabar, & quid non uincat, quid non impetret, ab huius faringe tam doctis, tam prudentibus hominibus, qui damnamus, proprobamus in ore habent, & aliud nihil; Sed iam ad reliqua per ordinem ueniamus, eaque breuiter notemus duntaxat, ne denuo resolutiones scribere sit necesse, donec mea confutauerint.

Interim eorum condemnationē non aliud habituri, quam si nobis ebrīa mulier maledixisset. Quod si etiam uis & multitudine præualuerint me uiuente, quæ uiam solam in me affectant; post mortem tamen utrorumque, prohiberi non poterit, quin uis mihi factam fama ferat, nec fuisse unquam conuictum. Interim doctrinæ meæ fundamentū stat firmissimū, habens signaculum hoc, nouit dominus, qui & quæ sunt eius, si ex deo est, dissolui non potest: si ex homine, seruari non potest; quin id unice gaudeo, damnari uiuente me tam opera quam uerba mea ab his, qui uis, non ratione agitantur; donec enim rationibus non uincunt, & uis pugnant, conscientia fiduciam augent potius quam terrent, & mihi mea probant robustius hac uis sua quam ego ratione probaui unquam. Odiat ergo uel amet qui nolet, Christus meus uiuit, & ego uiuam, donec uis indocta & incerta mecum pugnat. Scitum est illud Chrysostomi, Armare se phariseos multitudine, quando se nudos esse ueritate profitentur. Et rursum; Malitia confunditur aliquando ratione ueritatis, corrigitur uero nunquam.

**Christiana
mēs Lutherij**

Ad idem capitulum pertinet, detractionē omnium doctorum ab annis quadringentis, conueneri in meis libellis. Hic Magistri nostri, postquam philosophi fuerunt, paulatim proficiētes, facti sunt iuristæ, & per prescriptionē dogmatum suorum robur ex temporis longitudine captant, non ex auctoritate & ratione. Dico & ego, si contradicere alicuius dogmati, est illi detrahere, Louanienſi. & Colonienſi, Magistri nostri, sunt detractores, non doctorum, qui ab annis quadringentis fuerunt, sed Christi & spiritus sancti, qui ab æterno fuit, cuius doctrinam damnant & criminantur, non secus ac Faustus Manichæus, deum ueteris testamenti.

**Magistri nostri
sunt Iu-
ristæ.**

**Louanienſi,
detrahunt
Christo.**

Primo, pro hæresi damnant has quatuor propositiones,

**Quatuor pro-
positiōes ue-
rissime dam-
nantur.**

Optus bonus optime factum est peccatum ueniale.

Sancti, in omni bono opere minus faciunt quam debent.

Nullus sanctorum uixit in hac uita sine peccato.

Sancti indigent misericordia dei ignoscente in operibus bonis. Et sic damnatus est hæreticus Esaias. lxiij. dicens; Ecce tu iratus es, & peccauimus, in ipsis fuimus SEMPER, & saluabimur; Et facti sumus immundi OMNES nos, & quasi passus menstruata VNIVERSAE iustitiæ nostræ. Sententia autem Magistrorum nostrorum probatur sic; Nos sumus Magistri nostri, sic uolumus, sic iubemus, sit pro ratione uoluntas. Sed hic Colonienſi, ut subtiliores,
Louanienſibus

**Magistri nostri
habent pro-
pōne uoluntatem.**

Louaniensibus suis succenturiati, præoccupant, soluendo omnes rationes meas, præteritas, præsentis, & futuras, simul & breuiter sic: Sacras scripturas, sanctorumque patrum sententias, a me peruerti, & in sensum perniciosum contorqueri. Sic oportet Magistros nostros, magistraliter cõfutare hæreses, & ad scripturas patresque inductos, porrecto rostro rugatoque naso autentice & doctrinaliter dicere: Tu perueris scripturas, nos soli recte intelligimus. Et si quæras quomodo probent, mota manu silentium autoritatiue indicere, dicendo, satis est: Diximus sentimentum nostrum.

Vnde, siue exurant, siue submergant meos libellos, id quod dixi, iterum repetens dico, In hac sententia me sic esse audacem, ut ignem, mortem, & omnia, etiam iras bestiarum istarum deo propitio sim passurus, & omnem cõtraria doctentem pertinaciter, pro hæretico habiturus, etiam si Lotaniens. & Colonien. Synagogarum Magistri nostri ad unum omnes aliter saperent, quos & his scriptis confiteor, me pro hæreticis, & misericordiæ dei inimicis habere.

O Colonien.,
& Louani.,
respicite tãdem.

Non autem negati unquam, nos meritis & precibus sanctorum quantumlibet imperfectis, inuari, quod subdole mihi inurere conantur miseri homines. Sed quod humano arbitrio nobis possint applicari & cõmunicari, aliter quam per uirum fidei, spei, & charitatis, quæ est cõmunio sanctorum, a quouis sacerdote & fratre dabilis ministerio uerbi, non probabunt Magistri nostri, nisi ijs, qui dicturi sunt, Magistri nostri sic dixerunt, & tempore, cccc. annorum præscriperunt.

Secundo capitulo, miseris & iam cadauerosas indulgentias ad iuuentutem & robur pristinae deceptionis retocaturi, Hæreticum me statuerunt, quod indulgentijs relaxari dixerim pœnas arbitrio duxat hominis & canonum statutas.

Indulgentiæ
reuocantur.

Hic salua reuerentiã uenerabiliũ dominorum Magistrorum nostrorum, non est seruata cautela Card. Derthusen, qui pramonuit diligenter, ut mea ad uerbum religiose signarent, forte metuens quod futurum erat, ut seipsum iriderent si alia damnasse conuincerentur, quam ego scripsissem. Extat liber, nec possunt negare, me hanc rem disputasse & inquisisse, nec in sermone uulgari, ausum fuisse, quicquam definire & asserere, sicut nec hodie assero: licet nec ulli Magistri nostri in unum, siue distributiue, siue collectiue sumpti, poterunt utram partem, uel probare, uel confutare, nisi ex præscriptione, & usu, immo abusu quæstorum uel mittentium eos. Proinde, necesse est, Hæresim hoc loco Magistris nostris significare id, quod est disputare, de re primum incertissima, deinde inutili, & non necessaria: e contra Catholicum, etiam si dubites, an fides in rem sacramenti sit necessaria, & pœnitentiã incipiat ab amore dei. Nec mirum, quia si philosophiæ detraxissent sicut ego, ac non potius Christo æquassent, & quantum est in usu, prætulissent, quomodo tam subtilem & nouam hæresis significationem potuissent inuenire? Quis non merito hæc philosophiam suspiciat, quam, ubi per grammaticam didiceris, & grammaticè loqui uolueris, noua tibi & omnibus ignota fingenda est grammatica.

Aiunt autem, Concilij indulgentias esse firmatas, egregij domini Colonien., ideo me contra concilia locutum, hæreticum esse, scilicet ex .j. posteriorum sic loquuntur, ubi, ut pro Rhetoricis discunt sua dialectica, ita quæstionem si est, & quæstionem quid est, pro eadem habent. Ego enim, an indulgentiæ essent, quomodo potui dubitare aut negare, ut in hoc cõtra concilia saperem, qui tot scripsi de indulgentijs? Aut quis est orbis angulus, qui non queratur se deceptum indulgentijs: tantum abest, ut esse indulgentias ullus hominum, aut nesciat, aut neget, multo minus, ut hinc hæreticus fieri possit.

Hæreticus ex
primo posteriorum.

Li ij Hoc autem

Indulgentie
Incurrere cō/
tenario extē/
dunt in cœlū
& in infernū

Hoc autem quaesitum est, necdum inuentum, quid essent aut ualeant indulgentia. Hic debebant Magistri nostri eximij, philosophia oculos aperire, & non tam ridicule & pueriliter ineptire in quaestione, Si est, pro quaestione, Quid est, Nihil autem usque reperitur, quid sint indulgentia, nec in Concilijs, nec Synagogis, nec Conciliabulis, nisi quod in isto centenario annorum, coeptae sunt in purgatorium, & in caelum, & infernum extendi, per impudetes nebulones & animarum seductores: inter quos tamen zelus Magistrorum nostrorum, nullum inuenit haereticum, scandalosum, erroneum, etiam si totum mundum falleret & exhauriret, errore perniciosissimo. Me uero esse oportet haereticum, etiam si error in indulgentijs sit innocuus, immo nullum periculum sit salutis, si nullae usque essent indulgentia. Adeo discretus & integer est zelus Magistrorum nostrorum, ut deciment cyminum & anetum, iudicium autem, fidem & misericordiam negligant. Verumtamen, ueniam dandam arbitror Coloniae, quod eis defuit Card. Derthuseñ, qui praemoneret, ne id damnarent, quod nemo dixisset; alioquin, mihi & omnibus ludibrium futuri.

Et quid faciam miser? Christus ipsa mititas & suauitas, Marci, iij. circumspexit phariseos in ira, contristatus super caecitate cordis eorum, Et Paulus Act. xvj. eodem exemplo doluit super spiritum phrynicum puella. Et, xvij. Athenis incitabatur spiritus eius, uidens idolatrie deditam ciuitatem. Quid ego fex peccati faciam? uidens in Magistris populorum Christi, tam crassam caecitatem, ut nec Christum, nec Aristotele, nec suas saltem opiniones intelligat, & tractare possint, nisi in captionem, & laqueum, & confusionem sui ipsorum.

Copulata
Coloniae

Rogo uos crassos (pene effluxisset) desistite Lutheriana, aut iudicare, aut tractare, impares estis huic rei, tam in Aristotele quam sacris literis, sumite copulata uestra, & uestris uiribus materiam aequam, Satis in Reuchlino & Petro Rauene, & alijs ostendistis, quod nihil sciatis, & temere oia audeatis. Qui infirmus est, olus manducet. Nolite uos ipsos fallere: iudicium & condemnatio uestra, nullius iam olim fuit autoritatis & fidei.

Condenatio
Coloniae, nul
lius autorita
tis est.

Eiusdem caecitatis & amentiae testimonia sunt, quae sequuntur. Item circa sacramentum poenitentiae errores seminat, ut quod sine gratia dei, primo remittente culpam, nec uotum remissionis quaerendae homo habere potest.

Item, haeretica est sententia, qua sacramenta nouae legis gratiam iustificandae dare dicuntur illis, qui non ponunt obicem.

Hos errores duos, adhuc asserit, non esse errores Lutherus, nihil moratus Louanien, Scotistas, & Coloniae, Thomistas, id est Pelagianos, de capite proprio diuinantes, aduersus gratiam Christi insanietes, & expectat cum fiducia, tam confutationem, quam probationem utriusque. Sed & ipsos cum seipsis committit. Neque enim inter eos ipsos in hac re conuenit, nisi quantum Pilato & Herodi & phariseis, aduersus dominum & Christum eius.

Sequitur.

Confessio li/
bere fiat.

Circa contritionem istud dat consilium, Confessurus ante omnia tecum cogita, quid faceres, si non esset praecipuum confitendi, & an sic etiam uelles confiteri, & ea quae sequuntur.

Hic Lutherus confitetur se uera dixisse, etiam Magistrorum nostrorum eximiorum autoritate, qui constanter asserunt, quicquid extra charitatem fit, peccatum esse. Nisi, quod Magistris nostris, solo hoc nomine (quia Magistri nostri sunt) licet idem alio & alio tempore & loco damnare & probare, quod mihi haeretico nondum licuit. Nam de gratia mouente & charitate distinctionem
Magistralem

Magistrale, quam de cerebro suo sinxerūt, ludicro similem arbitror, cū certū sit, iustitiā (id est, legem dei) nō diligi, nec peti, nisi praueniente Charitate.

Sequitur.

Improbat etiam modum examinandi conscientiam contra C. Quem pœnitet, & Canonem Concilij generalis: Omnis utriusq; sexus, de pœ. & re, Recte hic Magistri nostri suo promisso satisfaciunt, Gladius femoris & scriptura sancta, quibus sexaginta fortes Israel accincti sunt, his uerbis intelliguntur esse c. Quē pœnitet. & c. Omnis utriusq; sexus, iterum scilicet noua grammatica doctrinaliter loquendi: Nonne lapilli aerei fragorē audit hęc talpa?

Canon, Omnis utriusq; sexus, habet, ut omnium peccatorum suorum faciat quisq; confessionem, hic per omnium peccatorum, Magistri nostri eximij, intelligunt examinationem conscientia, id est carnificinam conscientiarum, qua hucusq; multas animas onerauerunt peccatis, ut Apostolus prœdixit. ij. Timot. iij. Quae intelligentia similis est ei, qua idem capitulum nonnulli sic irrident: Omnis utriusq; sexus, id est, ij solum, qui utrunq; sexum habent, scilicet, Hermaphrodita, debēt omnium peccatorum suorum facere confessionē. Dignissima plane irrisio Canonis istius, si sic eū intelligi uoluissent, sicut Louanien, intelligunt. Quis enim omnia peccata sua nosse potest, nedum confiteri, cum scriptum sit: Delicta quis intelligit? Et Hiere. xvij. Prauum est, & inscrutabile cor hominis. Et iterum idem: Nō est uia hominis eius. Vix me hic contineo, ne in frontes istas indoctissimas sophistarum inuehar, parcam tamē ob timorem dei, id libere professus, si iste Canon omnium peccatorū simpliciter exigeret confessionem, damnandus esset, ut impius & perniciosissimus. Nam inde nati sunt libelli isti de modo confitendi, ubi peccata, in matres, filias, sorores, nepres, & nepotes, infinitasq; alias species distincta sunt, nulla alia cura, nisi ut nullum peccatum omitteretur in confessione, quod plane est impossibile. Nam si rigor Canonis stet, nec oblita, nec ignorata peccata excepta sunt, quia dicit, omnium peccatorum suorum faciat confessionem. Sed de his latius in ratione confitendi.

Nō oīa p̄c̄t̄a p̄t̄ contiteri q̄a nō oīa sūt homini nota

Canon caute intelligēd.

Ego tamen, ut Magistros nostros eximios mendacij arguam, non improbaui examinationem conscientia, nec hoc poterunt probare unq; a me factum, sed anxiam carnificinam, qua iuxta huius Canonis mortiferam, siue constitutionem, siue interpretationem, ad impossibile ducuntur miseri Christiani, nihil daturi promittenti dei misericordia, nisi omnium peccatorum fecerint confessionem, id est, ut nunq; pacem habeant, plusq; cōfidant in suam infelicem confessionem, q̄ dei misericordiam. Atq; hic optassem Louanien sibus meis, ut & alterum Cardinalem Derthusensem habuissent monitorem, Nam hunc unum solita temeritate præterierunt, frustra monentem, ut mea omnia ad uerbum signarent.

Examināda est cōsciētia.

Iam si & cætera prosequar, omnium infelicissimorum, tum somnia mihi imposita, tum mea false intellecta, proluxior fiam, quam illi mereantur, & quam pius lector ferre possit.

Vnum dico, mihi non potuisse persuaderi, uel multis Nestoribus, esse Louanij & Colonia tam crassos Theologos, qui & si in Reuchliniana causa, insigniter delirauerunt, mitius tamen q̄ in hac mea delirauerunt. Quare, cæteris contemptis, & ad horum exemplum æstimatis, ne libidine insectandi uidear commoueri, si singula prosequar, uolo receptui canere, & tam Louanien, q̄ & Colonien. Theologos, tibi optime Christophore, nullo alio noie com-

Theologi colonienſes & Louanienſes sūt crassi & delirij ingenij.

Li iij mendare

mendare, q̄ isto, quod multa audent & dicunt, quæ nec probare, nec confu-
tare unq̄ poterunt. Quod genus hominum quale sit, tu facile nosti, cum nul-
lus fornicator aut taberna quantumuis ebrîa sit, in qua non queas tales inuenire
censores & iudices, nisi quod hoc opere, deus notam nobis facit iram suâ, qua
pueros istos & effœminatos nobis constituit principes, sicut Esaia, iij. dicit, sic
merentibus peccatis nostris, & ingratitude tandē etiam deo intolerabili.

Non erat necesse, ut dicerent nudis uerbis, mea sibi displicere & erronea uis-
deri, sciebam id fore, & in hoc ipsum passus sum edi. Nec hoc quesui, ut me ad
suos autores remitterent, quasi mihi incognitos, sed ut scripturæ autoritate, aut
ratione probabili sua uera, & mea falsa esse conuincerent. Quæ est enim ista

(etiam suo Aristotele prohibita) petitio principij, mihi responderi per hæc

ipsa, quæ impugno? Non est quæstio, quid didicerint, audierint, lege-
rint, senserint unq̄; sed quibus firmamentis ea muniant. Alio-

qui, cur & meæ sectæ resisterem, scilicet Occanicæ seu Mo-

dernorum, quam penitus imbibitam teneo, si uerbis

uoluisset, aut uis compefci? Sed satis hæc. Tu in-

terim uale uir optime in Christo, Vuitten-

bergæ Anno domini

M. D. XX,

Confitendi